

Esas Sayısı:1974/8

Karar Sayısı:1974/19

"...

II- ANAYASAYA AYKIRILIK İDDİASI İLE İLGİLİ GEREKÇELER :

1- Sanık vekilinin gerekçesi özeti :

Anayasaya aykırılık iddiasında sanık vekilinin ileri sürdüğü gerekçe özet olarak şöyledir :

Anayasanın 4. maddesi hiç bir organın kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisini kullanamayacağı ilkesini koymuştur. Yine Anayasanın 138. maddesinin ikinci fıkrasına göre askerî mahkemeler asker olmayan kişileri ancak özel kanunda belirtilen askeri suçlarından dolayı yargılayabilirler. Anayasanın 136. maddesi değiştirilerek Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kurulması öngörülünce askerî mahkemelerin yetkisinde bir daralma olmuştur. Çünkü asker olmayan kişilerin askerî suçları dahi, Devlet güvenliğini ilgilendiriyorsa sıkıyönetim ve savaş dışında Güvenlik Mahkemelerinin görevine girmektedir.

Sanığa isnat olunan suç, Devlet güvenliğinin ihlâli iddiasını taşır; Anayasanın 136. maddesinin ikinci fıkrası ve 1773 sayılı Kanunun 9. ve 10. maddeleri kapsamı içindedir. Değişik 136. maddenin son fıkrası Güvenlik Mahkemelerinin görev ve yetki alanının düzenlenmesini kanuna bırakmıştır .Mahkemelerin görevi konusu kamu hukukunu ve kamu düzenini ilgilendirir. Yasa koyucu yalnızca görevi saptayabilir. Suçun işlendiği tarihe ve bölgeye göre şu veya bu mahkeme bakar diye bir ayırım yapamaz. Sözgelimi 10/7/1973 günü işlenen bir casusluk suçunda askerî mahkemenin görevli olmasına, 11/7/1973 de işlenen aynı nitelikteki suça ise beş hakimli Devlet Güvenlik Mahkemelerinin bakmasına ve üstelik iki davanın ayrı temyiz mercilerine gitmesine yol açacak bir düzenleme Anayasaya aykırı olur. Onun içindir ki 1773 sayılı Kanunun geçici 1. maddesi Anayasanın 32., 136., 138. maddelerine ters düşmektedir. Bu madde tabîî hâkimimize, tâbiî mahkememize varacağımız yolu kapatmıştır.

Sıkıyönetimin kaldırıldığı tarihte sıkıyönetim mahkemelerinde görülmekte bulunan davalar sonuçlandırılıncaya değin bu mahkemelerin görev ve yetkilerinin süreceğine ilişkin geçici 21. madde Anayasaya 1699 sayılı Kanunla eklenmiştir. 136. maddede Devlet Güvenlik Mahkemeleri kuruluşuna ilişkin değişikliği de aynı kanun oluşturmuştur. Anayasa Koyucu askerî mahkemelerin elindeki Devlet güvenliğini ilgilendiren işlerin yine askerî mahkemelerde sonuçlandırılmasını gerekli görseydi tıpkı böyle geçici bir düzenlemeye Anayasa'da yer vereceğine kuşku yoktur. Demek oluyor ki bugün suçları Devlet güvenliğini ilgilendiren sivil kişileri yargılama hakkının askeri mahkemelere tanınması anayasal bir kaynağa dayanmakta değildir.

Söz konusu kural Anayasanın 12. maddesindeki kanun önünde eşitlik ilkesine de aykırıdır.

2- Askerî Yargıtay Daireler Kurulunun gerekçesi özeti:

1773 sayılı Kanunun geçici 1. maddesinin Anayasaya aykırılığı iddiasının ciddi olduğu kanısına varılması gerektiği konusunda Askeri Yargıtay Daireler Kurulunun dayandığı gerekçe aşağıda: Özetlendiği gibidir:

Esas Sayısı:1974/8

Karar Sayısı:1974/19

Anayasanın, kaynağını Anayasa'dan almayan bir Devlet yetkisinin kullanılmaması, herkesin kanun önünde eşit bulunması, hiç kimsenin kanunen tabi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılmaması (4., 12., 32. maddeler) yolundaki kuralları ve mahkemelerin görevlerini düzenleyen kuralların, kamu düzenini ilgilendirdiği için, geçmişteki olaylara uygulanmasının zorunluğunu belirleyen genel hukuk ilkesi ve yine Anayasanın 136., 138. maddeleri gözönünde bulundurularak konu ele alındıkta varılan sonuç şudur :

1773 sayılı Kanunun geçici 1. maddesi, 1773 sayılı Kanun kurallarının bu Kanunun yürürlüğe girdiği 11/7/1973 gününden başlayarak işlenen ve Devlet Güvenlik Mahkemelerinin görevine giren suçlara uygulanmasını öngörmüştür. Böylece daha önce işlenmiş aynı nitelikteki suçlar için eski kovuşturma yöntemi sürdürülecektir. Bu, belirli bir günden önce ve sonra aynı suçu işleyenlerin iki ayrı yargı yerinde yargılanmaları demektir.

Anayasanın değişik 136. maddesinin son fıkrası uyarınca çıkarılan 1773 sayılı Kanunun 10. maddesinin B işaretli bendinde Askeri Ceza Kanununun 55., 56. (sanığın cezasının dayandırıldığı madde) maddelerinde, 37. maddesinin son fıkrasında, 58. ve 59. maddelerinde yazılı suçlar asker olmayan kişilerce müstakillen veya asker kişilerle birlikte işlendikte sanıkların tümünün Devlet Güvenlik Mahkemelerinde yargılanmaları ilkesi benimsendiğine ve bu maddenin gerekçesinde "Bu gibilerin Devlet Güvenlik Mahkemelerinde yargılanmalarının askerî yargıya istisnâ olarak bırakılmış bir görevin tabî mahkemesine devri niteliğinde olduğu" ndan söz edildiğine, Anayasa değişikliğinde eski İşler Devlet Güvenlik Mahkemelerinin görevi dışında bırakılmak işlenseydi sıkıyönetim mahkemeleri için tanınan "istisnâ görev" gibi Devlet Güvenlik Mahkemeleri yönünden de bir istisna kuralına Anayasada yer verilmek gerekirken bu yola gidilmemesinin belirlediği üzere Anayasa Koyucunun böyle bir erek ve yönergesi bulunmadığına göre 1773 sayılı Kanunun geçici 1. maddesi. Anayasanın 4., 12., 32., 136. maddeleri ile çatışır ve çelişir durumdadır.

Her ne kadar kamu davası 25/10/1963 günlü, 353 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun 11. maddesinin (A) fıkrasına dayanılarak açılmışsa da görev sorunu mahkemece duruşmanın her evresinde gözönünde bulundurulabileceği ve Anayasaya aykırılığı ileri sürülen geçici 1. madde mahkemenin uygulayacağı bir kural olup iptal edildikte mahkemece görevsizlik karan verilebileceği için sanık vekilinin Anayasanın 151. maddesi uyarınca ileri sürdüğü Anayasaya aykırılık iddiasının ciddî olduğu kanısına varılması gerekir."